

Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted ja tugiteenuste rakendamise kord

I. Üldpõhimõtted.

1. Kool lähtub õpilase arengu toetamisel põhikooli ja gümnaasiumiseadusest § 37, 46-49, põhikooli riiklikust õppekavast ja kaasava hariduse põhimõtetest.
2. Tulenevalt õpilase individuaalsetest vajadusest tagatakse õpilasele võimetekohane õpe ja vajalik tugi õpetajate, tugispetsialistide ja teiste spetsialistide koostöös.

II. Peamised mõisted.

3. HEV- õpilane: Haridusliku erivajadusega õpilane on õpilane, kelle andekus, õpiraskused, tervises seisund, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes eemal viibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses, õppekeskkonnas (nagu õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, sealhulgas viipekeel või muud alternatiivsed suhtlusvahendid, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid), taotletavates õpitulemustes või õpetaja poolt klassiga töötamiseks koostatud töökavas.
4. HEV koordinaator: Õpetaja-HEVKO toetab õpetajat töös hariduslike erivajadustega õpilastega, korraldab koostööd tugisüsteemi spetsialistide vahel, määrab koostöös spetsialistidega sobiva õpiabivormi ja jälgib/hindab õpiabi tõhusust, algatab õpilase arengu jälgimise kaardi täitmist. Tulenevalt vajadusest teavitab ja nõustab koordinaator lapsevanemat, teeb ettepanekuid juhtkonnale vajalike meetmete rakendamiseks, koordineerib tugisüsteemi koostööd asutuses ning selle väliselt.
5. IÕK -Individuaalne õppekava: Hariduslike erivajadustega õpilase jaoks koostatud õppekava, mis loob õpilasele tingimusi võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks.
6. Kaasav haridus (kool): Kõigi õpilaste haridusvajadusi ja eeldusi arvestav haridussüsteem/kool.
7. Tugisüsteem: Spetsialistide süvendatud tegevus HEV-õpilaste märkamiseks, omavahel seotud tugiteenuste kogum. Tugisüsteemi eesmärk on aidata ja toetada õppetöös mahajääjaid, õpi- ja käitumiseraskustega õpilasi ja nende vanemaid ning leida igale abivajajale kõige sobivam õpikeskkond. Tagada riikliku õppekava täitmine ja põhikooli lõpetamine.
8. HEV-komisjon: Kooli komisjon koosneb erinevatest tugispetsialistidest, on moodustatud koostöövõrgustik tagamaks süsteemset abi (infokogumine ja vahetamine õpiabi vajavate õpilaste kohta, tugisüsteemi korraldamine, tagasiside kogumine ja edasi üleandmine) ning nõustamist õpilastele, õpetajatele ja vanematele.

III. HEV väljaselgitamine.

9. Haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel kasutatakse:
 - 9.1. õpetaja taotlust HEV õppe koordineerijale
 - 9.2. pedagoogilist hindamist
 - 9.3. psühholoogilist hindamist
 - 9.4. logopeedilist hindamist
10. Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse ka litsentsitud spetsialistide poolt läbiviidud standardiseeritud testide tulemustest, väga heade tulemuste saavutamise üleriigilistel või rahvusvahelistel aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel ning valdkonna ekspertide hinnangutest.

11. Haridusliku erivajaduse tuvastamiseks läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitused õpilase tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta, kooli tugispetsialistide soovitused, testimiste ja uuringute tulemused ning nõustamiskomisjoni soovitused õppe korraldamiseks ja sellest tulenevalt õpilasele rakendatud meetmed dokumenteeritakse haridusliku erivajadusega õpilase arengu ja toimetuleku jälgimiseks koostatud individuaalse arengu jälgimise kaardil.

IV. Õpilase arengu toetamine koolis.

12. Õpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet õpilase vajaduste kohaselt.
13. Õpilase võimete ja annete arendamiseks tuleb koolis selgitada välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valida sobivad õppemeetodid ning korraldada vajaduse korral diferentseeritud õpet.
14. Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde (konsultatsioonid, lisatunnid).
15. Tugispetsialistide teenuse rakendamiseks loob võimalused kooli pidaja ning selle korraldab direktor.
16. Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse temaga koolis vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguvestlus, mille põhjal lepitakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides.
17. Õpetaja nõustab vajaduse korral vanemat õpilase arengu toetamises ja koduses õppimises.

V. HEV õpilastele kohaldatavad erisused.

18. Kui vene õppekeelega põhikooli klassis õpib vene keelest erineva emakeelega õpilane või välisriigist saabunud õpilane, kelle venekeelse õppe kogemus põhikoolis on olnud lühem kui kolm õppeaastat, võib kool õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekul vene keele õpet korraldada „Vene keel võõrkeelena” ainekava alusel.
19. Eestis vähem kui kolm aastat elanud õpilase puhul võib õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema taotlusel loobuda B-võõrkeele õppes.
20. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe toetamiseks võib kasutada valikõppeainete ainekavasid.
21. Hariduslike erivajadustega õpilasele koostatakse vastavalt vajadusele individuaalne õppekava.

VI. Tugispetsialistide teenuse kirjeldus.

22. Õpilasele tagatakse koolis tasuta tugispetsialistide teenuse kättesaadavus.
23. Koostööd toe vajaduse hindamiseks ja tugiteenuste korraldamiseks koordineerib HEV koordinaator.
24. Tugispetsialistide teenus on õppeprotsessis õpilase arengut, võimetekohast õppimist ja sotsiaalseid oskuseid toetav eripedagoogi, psühholoogi, õpiabiõpetaja, logopeedi ja sotsiaalpedagoogi teenus.
25. Tugispetsialist teeb koostööd õpetajate ja teiste tugispetsialistidega õpilase toetusvajaduse väljaselgitamiseks ning hindab õpilase arengut ja toimetulekut õpikeskkonnas eriala kompetentsist lahtuvalt.

26. Tugispetsialist nõustab ja toetab õpetajat järgmiselt:
 - 26.1. õpilase õppe- ja arendustegevuse plaanimisel ning läbiviimisel;
 - 26.2. õpilasele sobiva õppemetoodika ja õppevormi leidmisel;
 - 26.3. õpilasele sobilike õppematerjalide, abivahendite valimisel ja kohandamisel;
 - 26.4. individuaalse õppe korralduse kava või õppekava koostamisel.
27. Tugispetsialist toetab ja suunab õpilast järgmiselt:
 - 27.1. esile kerkinud probleemide lahendamisel;
 - 27.2. kavandab ja viib läbi õpilase erivajadusest tulenevalt sekkumisi ning õpilase arengut, toimetulekut ja sotsiaalset tegevusvõimet toetavaid tegevusi (individuaalselt või rühmas);
 - 27.3. hindab rakendatud meetmete tulemuslikkust.
28. Tugispetsialist teeb vajadusel koostööd meditsiini-, rehabilitatsiooni-, sotsiaalvaldkonna jm spetsialistidega õpilasele vajaliku toe pakkumiseks. Lähtuvalt eesmärkidest suunatakse õpilane koos vanemaga spetsialisti (psühholoog, eripedagoog, sotsiaalpedagoog) vastuvõtule.
29. Nõustamisteenust kasutatakse ka õpetajate ja kooli tugispetsialistide abistamiseks.
30. Õpilase püsiva õpiedutuse puhul ning juhul, kui õpiabi/logopeediline abi või individuaalne õppekava ei ole andnud soovitud tulemusi, suunatakse õpilane nõustamiskomisjoni. Lapsevanem annab nõusoleku lapse täiendavaks pedagoogilis-psühholoogiliseks uuringuks ning osaleb lapsega uuringutel.

VII. Õpetajad ja tugispetsialistid.

31. Klassiõpetaja / aineõpetaja:
 - 31.1. Õpilase probleemide esmane märkaja on klassiõpetaja või aineõpetaja. Klassiõpetaja avab õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi.
 - 31.2. Õpetaja kasutab tundides õpilase eripärast lähtuvalt individuaalset juhendamist ja sobivat õppevara. Väljaspool tundi lisanduvad vajadusel konsultatsioonitunnid, järele aitamisestunnid ja töö pikapäevarühmas. Klassiõpetaja teavitab vanemat probleemsest valdkonnast, nõustab ja juhendab.
 - 31.3. Õpetaja analüüsib õpilasele osutatud õpiabi ning annab hinnangu valitud meetodite tulemuslikkusele. Vajadusel kaasab tugispetsialiste, et kohaldada tõhusamat õpiabi tunnis või tunniväliselt. Klassiõpetaja osaleb koos tugispetsialistide ja HEV õpilase õppe koordineerijaga õpilasele sobiva tugimeetme väljatöötamisel, informeerib lapsevanemat.
32. Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija:
 - 32.1. HEV õpilase õppe koordineerija ülesandeks on haridusliku erivajadusega õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, andekate õpilaste juhendajate ja õpetajate vahel. HEV õpilase õppe koordineerija korraldab kooli tugigrupi tegevust.
 - 32.2. HEV õpilase õppe koordineerija toetab õpetajat töös haridusliku erivajadusega õpilastega, korraldab koostööd tugisüsteemi spetsialistide vahel koolis ja kooli väliselt, määrab koostöös spetsialistidega sobiva õpiabivormi ning hindab õpiabi tõhusust, suunab õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmist, teeb ettepanekuid õpetajale, lapsevanemale, direktorile edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega.
33. Logopeed:

- 33.1. Logopeed pöörab tähelepanu lugemisoskuse (nii funktsionaalse kui ka vilumuse) parandamisele ning õigekirjaoskuse korrigeerimisele läbi eesti keele õpetamise erimetoodika.
- 33.2. Logopeed osaleb erivajaduste väljaselgitamisel, logopeedilise abi planeerimisel ning korraldamisel. Ta teeb koostööd õpetaja ja lapsevanemaga, et leida parimad võimalused lugemis-, kirjutamis- ja kõneraskustega õpilaste õpetamisel. Logopeed osaleb õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmisel, tugigrupi koosolekutel, vajadusel õpilase individuaalse õppekava koostamisel ja rakendamisel. Logopeed koostab ühise töökava logopeedilist abi saavatele õpilastele.
34. Koolipsühholoog
 - 34.1. Pakub tuge psühholoogiliste probleemide lahendamisel (suhete probleemid, probleemid peres, käitumisprobleemid, kohanemiskasvatus, toimetulek ärevuse, hirmude ja koolistressiga).
 - 34.2. Aitab arendada õpioskusi, tõsta õpimotivatsiooni.
 - 34.3. Teavitab erinevate abi ja info saamise võimalustest.
 - 34.4. Suunab vajadusel edasi teiste spetsialistide juurde koolis (sotsiaalpedagoog, logopeed, eripedagoog) või väljaspool kooli (psühhiaatrid, psühhoterapeudid).
 - 34.5. Koolipsühholoog hindab laste arengut mõjutavaid tegureid, kavandab ja viib läbi sekkumisi
35. Sotsiaalpedagoog:
 - 35.1. Teeb koostööd klassijuhataja ja teiste tugispetsialistidega.
 - 35.2. Jälgib õpilaste põhjuseta puudumisi/hilinemisi ning tegeleb korra ja õigusrikkumistega.
 - 35.3. Koordineerib tunnirahuklassi tööd.
 - 35.4. Toetab kooli ja kodu koostööd.
 - 35.5. Viib läbi individuaalset nõustamist (õpilane, õpetaja, lapsevanem/hooldaja) ja grupinõustamisi klassides.
 - 35.6. Ennetab ja otsib lahendusi sotsiaalsetele probleemidele (sõltuvusained, koolivägivald, koolikohustuse täitmine, õigusrikkumised), vajadusel kaasab spetsialiste väljaspoolt kooli.
36. Õpiabirühma õpetaja:
 - 36.1. Õpiabirühma õpetaja on logopeed, eripedagoog või vastava lisaettevalmistuse saanud õpetaja.
 - 36.2. Õpiabirühma õpetaja selgitab koos õpetajatega välja õpiabi vajavad õpilased, kes vaatamata klassiõpetaja abile ei suuda täita õppekava nõudeid või vajavad õpioskuste ja harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust. Kujundab püsivate õpiraskustega lastel õpioskusi ja teadmisi läbi erimetoodiliste võtete.
 - 36.3. Õpiabirühma õpetaja osaleb õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmisel, tugigrupi koosolekutel, õpilase individuaalse õppekava koostamisel ja rakendamisel. Õpiabirühma õpetaja koostab õpiabitundideks ühise individuaalse ainekava lähtudes vastava klassi klassi- või aineõpetaja töökavast. Õpiabirühma õpetaja nõustab vajadusel õpetajaid ja lapsevanemaid.

VIII. Õpilasele vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine.

37. Kui õpilasel ilmneb vajadus saada tuge, teavitatakse sellest vanemat ning kool korraldab õpilase pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Vajadusel tehakse vanemale ettepanek pöörduda kooliväliste spetsialistide poole lisauuringute eesmärgil.
38. Õpetajate tähelepanekud, hindamise, testimise ja uuringute tulemused, tugispetsialistide ja/või koolivälise nõustamismeeskonna antud soovitusel kantakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile, mis asub õppeinfosüsteemis.

39. HEV koordinaator teeb ettepaneku vanemale, õpetajale ja direktorile koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks.
40. Tugimeetme valikul arvestatakse õpilase vanust, vajadusi, individuaalseid eeldusi ja võimeid, samuti lahendamist vajava probleemi iseloomu.
41. Lähtuvalt erivajadusest saab kool rakendada üldist tuge ja nõustamismeeskonna soovitusel ning lapsevanema nõusolekul tõhustatud või erituge.

IX. Üldine tugi.

42. Üldist tuge pakutakse õpilasele, kellel tekib takistus koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õpitulemuste saavutamisel tulenevalt vähesest koolivalmidusest, kirjutamis-, lugemis-, arvutamiskeskusest, ebapiisavast õppekeele valdamisest või ajutisest õpiraskusest, mis võib olla tingitud tervislikust seisundist, psüühilisest või sotsiaalmajanduslikust taustast.
43. Üldine tugi õpiväljundite saavutamiseks on järgmine:
 - 43.1. õpetajapoolse lapse vajadustest lahtuv individuaalne juhendamine ainetunnis ja/või konsultatsioonis;
 - 43.2. muudatused või kohandused õppesisus, õppekoormuses, õppekorralduses ja õppekeskkonnas, millega ei kaasne nominaalse õppeaja muudatust, õpitulemuste vähendamist või asendamist (kokkulepped vormistatakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil);
 - 43.3. tugispetsialistide teenus;
 - 43.4. õpiabitundide korraldamine individuaalselt või rühmas;
 - 43.5. õpiabirühma vastuvõtmine (kinnitatakse direktori käskkirjaga).
44. Üldist tuge pakutakse ka õpilasele, kes tulenevalt kõrgematest vaimsetest võimetest, eriandekusest, tugevast motivatsioonist vajab erisusi õppekorralduses.

X. Tõhustatud või eritugi.

45. Tõhustatud või erituge rakendatakse juhul, kui kooli pakutud üldine tugi ei anna õpilase arenguks tulemusi ja kooliväline nõustamismeeskond on teinud vastava soovituse.
46. Lapsevanema kirjaliku nõusoleku alusel saab kool EHISes juurdepääsu nõustamismeeskonna soovitusele.
47. Tõhustatud või erituge rakendatakse lapsevanema kirjaliku avalduse alusel.
48. Tõhustatud tuge rakendatakse õpilasele, kes oma püsiva õpiraskuse, psüühika või käitumishäire või muu terviseseisundi tõttu vajab vähemalt üht järgmistest teenustest:
 - 48.1. pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset õppekava ühes, mitmes või kõikides ainetes;
 - 48.2. pidevat tugispetsialistide teenust ja osajaga õpet individuaalselt või rühmas;
 - 48.3. pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset tuge klassis toimuva õppetöö ajal;
 - 48.4. õpet eriklassis.
49. Erituge rakendatakse õpilasele, kes tulenevalt tema raskest ja püsivast psüühikahäirest, intellekti-, meele- või liitpuudest vajab järgmisi õppekorralduse muudatusi:
 - 49.1. puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal- või tervishoiuteenustega või mõlemaga;
 - 49.2. osajaga õpet individuaalselt, rühmas, pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis.

XI. Tugimeetmete rakendamine ja tulemuslikkuse hindamine.

50. Meetme rakendamise perioodil jälgivad õpilasega tegelevad õpetajad ja tugispetsialistid õpilase arengut ja toimetulekut.
51. Meetmete rakendamise tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vähemalt üks kord õppeaastas meetme rakendamise lõpul õpilase arengut ja toimetulekut ning esitavad omapoolsed soovitused.
52. Meetmete rakendamise perioodi lõpul hindab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega meetme tulemuslikkust ning teeb ettepanekud vanemale ja vajaduse korral kooli direktorile edasisteks tegevusteks: meetme rakendamise lõpetamiseks; meetme rakendamise jätkamiseks samal või tõhustatud viisil; meetme vahetamiseks või muu meetme lisamiseks; täiendavate uuringute teostamiseks, eriarsti, erispetsialisti või nõustamiskomisjoni poole pöördumise soovitamiseks.
53. Meetme tulemuslikkusest teavitatakse ka lapsevanemat.

LISA 1.

HEV õpilastele rakendatavad tugimeetmed

1. Direktori otsusel rakendatakse järgmised tugimeetmed:

1. arenguvestluse läbiviimine;
2. individuaalse õppekava rakendamine;
3. õpilase vastuvõtmine pikapäevarühma;
3. õpilase vastuvõtmine õpiabirühma eripedagoogilise või logopeedilise abi osutamiseks;
4. tugispetsialisti teenuse osutamine väljaspool kooli.

2. Tugimeetmed nõustamiskomisjoni soovitusel ja vanema nõusolekul on:

1. õpilase üleviimine põhiharidust omandavate õpilaste väikeklassi;
2. põhikooli riiklikus õppekavas ettenähtud õpitulemuste asendamine või vähendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine;
3. terviseseisundist tuleneva koduõppe rakendamine.

3. Vajaduse korral saavad õpilased osa järgmistest tugimeetmetest:

1. vanema soovil koduõppe rakendamine;
2. andekate õpilaste toetamine;
3. konsultatsioonid väljaspool õppetunde;
4. meditsiiniline abi.

4. Koostöö väljaspool kooli toimub järgmiste komisjonide ja koostööpartneritega:

1. nõustamiskomisjon;
2. kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajad ja lastekaitsetöötajad;
3. noorsoopolitsei;
4. perearstid, psühholoogid, psühhiaatrid;
5. õppenõustamiskeskused, tugikeskused, rehabilitatsioonikeskused,
6. huvialakoolid ja noortekeskused;
7. MTÜ – d ja erinevad projektid.

A. Direktori otsusel rakendatavad tugimeetmed

1. Arenguvestluse läbiviimine

Õpilase arengu toetamiseks korraldab klassijuhataja õpilase ja ta vanematega vähemalt üks kord õppeaasta jooksul kõigile osapooltele sobival ajal arenguvestluse lähtuvalt kooli arenguvestluse korraldamise korrast. Arenguvestluse põhjal lepitakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides.

Kui kool ei ole saanud koolikohustusliku õpilase vanemaga kontakti, et leppida kokku arenguvestluse aeg või vanem ei ole teistkordselt ilmunud arenguvestlusele kokkulepitud ajal, teavitab kool sellest õpilase elukohajärgset valla- või linnavalitsust, kes korraldab vajaduse korral lapse õiguste kaitsmiseks vajalike meetmete rakendamise.

Arenguvestluse korraldamise tingimused ja korra kehtestab kooli direktor, esitades selle enne arvamuse andmiseks õppenõukogule ja hoolekogule.

Direktor määrab isiku, kelle ülesandeks on haridusliku erivajadusega õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, andekate õpilaste juhendajate ja õpetajate vahel (edaspidi haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordinaator HEVKO). Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordinaator toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õppealajuhataja, õpetajate ja tugispetsialistidega.

2. Individuaalse õppekava rakendamine

Kool võib teha õpilast õpetades muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes kooli õppekavaga või riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine, koostatakse õpilasele riiklikes õppekavades sätestatud tingimustel individuaalne õppekava.

Kui haridusliku erivajadusega õpilasele koostatud individuaalse õppekavaga nähakse ette riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, rakendatakse individuaalset õppekava nõustamiskomisjoni soovitusel.

Individuaalse õppekava taotluse esitab direktorile haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija või lapsevanem. Individuaalse õppekava koostamisel kaasatakse õpilase vanem ning vajaduse kohaselt õpetajaid ja tugispetsialiste. Individuaalse õppekava rakendamise otsuse kinnitab direktor käskkirjaga.

3. Õpilase vastuvõtmine pikapäevarühma

Pikapäevarühma võetakse õpilane vanema avalduse alusel. Pikapäevarühma korraldatava õppekavavälise tegevusena pakutakse õpilasele järelvalvet ning pedagoogilist juhendamist ja suunamist õppest vaba aja sisustamisel, koduste õpiülesannete täitmisel, huvitegevuses ning huvide arendamisel, HEV õpilaste toetamiseks.

4. Õpilase vastuvõtmine õpiabirühma

Logopeedilise abi osutamiseks moodustatakse õpiabirühmad. Õpiabirühma võib moodustada erinevate klasside õpilastest.

Õpiabirühma võetakse vastu ajutiste ainealaste õpiraskustega ja väljakujunemata õpioskustega ning logopeediliste probleemidega põhikooli õpilane, kes vaatamata klassi- ja aineõpetajate abile ja nõustamisele ei suuda täita põhikooli riikliku õppekava nõudeid või kes vajab õpioskuste ja -harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust.

Õpilane võetakse õpiabirühma vastu individuaalse arengu jälgimise kaardi alusel erivajadustega õpilaste õppe koordineerija ettepanekul ja kooli direktori otsusel.

Õpiabirühma tunnid toimuvad vastava ainetunni ajal, pärast õppetunde. Õpilasele koostatakse õpiabitundideks individuaalne õppekava.

Õpiabitundides viiakse läbi järgmisi tegevusi:

- korrigeeritakse kõnepuudeid ja arendatakse suulist ja kirjalikku kõnet lähtuvalt kõnepuude mehhanismist või olemusest
- arendatakse kognitiivseid oskusi
- kujundatakse ja arendatakse eripedagoogiliste võtete abil õpioskusi ja õpivilumusi.

B. Tugimeetmed nõustamiskomisjoni soovitusel ja vanema nõusolekul on:

1. Õpilase üleviimine põhiharidust omandavate õpilaste väikeklassi

Väikeklassi võetakse vastu või viiakse üle õpilane, kelle erivajadus on tingitud:

1. aktiivsus- ja tähelepanuhäirest või
2. autismi spektri häirest või
3. sõltuvushäirest, mis on tingitud alkoholi, narkootilise, toksilise või psühhotroopse aine sõltuvusprobleemidest või
4. muust psüühilisest seisundist tulenevast vajadusest, mis takistavad õppimist suurema arvuga õpilastega klassis. Õpetamisel kasutatakse erivajaduse spetsiifikast tulenevat eripedagoogilist õppemetoodikat.

C. Vajaduse korral rakendatakse järgmisi tugimeetmeid:

1. Vanema soovil koduõppe rakendamine.

Põhiharidust omandavat õpilast võib õpetada vanema taotlusel koduõppes. Õpilasele koduõppe rakendamiseks esitab vanem kooli direktorile taotluse. Otsuse vanema taotlusel koduõppe rakendamise kohta teeb kooli õppenõukogu.

Koduõpet vanema taotlusel korraldab ja finantseerib vanem, kes vastutab ka õpitulemuste saavutamise eest. Kool võimaldab õpilasel kasutada tasuta vähemalt kooli õppekava läbimiseks vajalikke õpikuid, tööraamatuid, töövihikuid ja töölehti. Vanema taotlusel koduõppel õppivale õpilasele koostab koduõpet läbiviiv isik koostöös kooliga kooli õppekavast lähtudes individuaalse õppekava.

Individuaalses õppekavas määratakse kindlaks õpetajad, kes kooli poolt kontrollivad õpitulemuste omandamist. Vanema taotlusel koduõppel õppiva õpilase hindamise korraldus määratakse individuaalses õppekavas, arvestades seejuures riiklikus õppekavas hindamisele sätestatud nõudeid. Kool kontrollib vähemalt üks kord poolaastas individuaalses õppekavas sätestatud õpitulemuste omandamist. Koduõpet läbiviiv isik võib viibida õpilase õpitulemuste hindamise juures. Õpilase kokkuvõtvad hindened kantakse e-kool.

Koolil on õigus katkestada õppenõukogu otsusega koduõppe, kui kooli poolt õpitulemuste omandamise kontrolli käigus ilmneb, et õpilasel on individuaalse õppekavaga määratletud õpitulemused suures mahus saavutamata.

Põhiharidust omandavat õpilast, kes ajutiselt omandab välisriigi õppeasutuses sama taseme haridust, ei arvata nominaalse õppeaja jooksul kooli õpilaste nimekirjast välja, kui talle rakendatakse välisriigis õppimise ajal vanema taotlusel koduõpet.

2. Andekate õpilaste toetamine.

Õpilase andekust käsitletakse haridusliku erivajadusena, kui õpilane oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmisi kõrgeid võimeid: üldine intellektuaalne võimekus, akadeemiline võimekus, loominguline mõtlemine, liidrivõimed, võimed kujutavas või esituskunstis, psühhomotoorne võimekus. Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse ka litsentsitud spetsialistide poolt läbiviidud standardiseeritud testide tulemustest, väga heade tulemuste saavutamisest üleriigilistel või rahvusvahelistel aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel ning valdkonna ekspertide hinnangutest.

Töös andeka õpilasega korrastab õpetaja regulaarselt õppekavas määratletud tegevusi nii, et andekad õpilased saaksid töötada tempos ja tasemel, mis vastab nende võimetele, julgustavad õpilasi silma paistma, olema loovad ja tootlikud. Andekale õpilasele koostatakse tema arengu toetamiseks individuaalne õppekava ning rakendatakse täiendavat juhendamist aineõpetaja poolt või teiste vastava valdkonna spetsialistide poolt. Andekat õpilast innustab aineõpetaja osalema olümpiaadidel, ainevõistlustel, ainealastes huviringides, projektitöodes, huvikoolis. Andeka/ võimeka õpilasega tegelemise kord Tallinna Kesklinna Vene Gümnaasiumis [link](#)

3. Konsultatsioonid ja järeleaitamise tunnid väljaspool õppetunde.

Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde. Konsultatsioonide ja järeleaitamise tundide toimumise ajad on üleval kooli kodulehel. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord on sätestatud kooli õppekava hindamise korralduses.

5. Karjääriteenuste korraldus põhikoolis ja gümnaasiumis

Karjääriteenust koolis osutab psühholoog ja huvijuht. Karjääriteenuse kaudu aidatakse õpilasel saada tuge, kui õpilane vajab abi või nõu:

1. suuna või valikainete valikul,
2. oma tuleviku ja karjääri planeerimisel,
3. kui õpilane kahtleb oma valitud suuna sobivuses,
4. oma õpingute ühildamisel töö või õppekavavälise tegevusega,
5. individuaalsel õppekaval õppimise ja individuaalse õppekava taotlemise kohta,
6. õppekavavälise tegevuse või õppimise otsimise kohta,
7. eneseanalüüsi koostamisel,
8. vestlusteks valmistumisel või gümnaasiumisse astumiseks.

Karjääriteenistuse hulka kuulub ka karjääri- ja tööteemalise kirjanduse soovitamine ning kataloogide tutvustamine õppeasutuste kohta, kus on võimalik jätkata õpinguid peale põhikooli või gümnaasiumi või kus saab õppida õppekavaväliselt.

Nõustamiseks tuleb eelnevalt psühholoogi või huvijuhiga aeg kokku leppida.

6. HEV õpilase kaardistamine

Haridusliku erivajadusega õpilase – nii andeka õpilase kui õpiraskuste, tervises seisundi, puude, käitumis- ja tundeeluhäirete või kooli õppekeele ebapiisava valdamise tõttu täiendavat tähelepanu vajava õpilase kohta avatakse individuaalse jälgimise kaart. Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi avab isiklike tähelepanekute alusel, aineõpetajate või tugispetsialistide soovitusel klassijuhataja. Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi avamine kooskõlastatakse lapsevanemaga ja õppealajuhatajaga.

7. Õpilase individuaalsuse kaart (ÕIK).

I tasand. Klassi- või aineõpetajad jälgivad laste individuaalset toimetulekut õppesituatsioonis. Avatakse Õpilase individuaalsuse kaart (ÕIK), soovitavalt iga õpilase kohta. Täitjaks on klassijuhataja.

Kaart võib olla aluseks arenguestlusele, selle põhjal kantakse kaardile ka lapsevanema ja õpilase arvamused ning fikseeritakse osapoolte vahel kokkulepe konkreetseteks arendavateks tegevusteks.

Esialgse lapse individuaalse arengu toetamise võimalusteks koolis on:

õppetöö diferentseerimine/modifitseerimine, individualiseerimine klassi tasandil; lapse tunniväline individuaalne abistamine (järeleaitamine, konsultatsioonid) klassi- või aineõpetajate poolt;

koostöö lapsevanemaga, lapsevanema pedagoogiline juhendamine; võimetekohase huvitegevuse soovitamine jm.

Õpilasele rakendatud lisatöö tulemuslikkuse kohta teevad õpetajad kokkuvõtte õppeaasta lõpus (vajadusel varem). Kui õpilase erivajadused (sh andekus) vajavad täpsemat määratlemist, fikseeritakse see õpetajate kokkuvõttes. Vajadus pedagoogilis - psühholoogilise hindamise järele kooskõlastatakse lapsevanema(te)ga.

II tasand. Hõlmab tegevusi arenguliste ja hariduslike erivajadustega (sh andekaid) lastega kooli tasandil.

Erivajaduste täpsustamine toimub koolis HEV koordinaatori juhtimisel. Koordinaator teavitab uuringute tulemustest ka lapsevanemat.

Tugiteenuste rakendamise vajadus fikseeritakse õppenõukogu otsuse ja direktori käskkirjaga. Tugiteenuse rakendamiseks on vajalik lapsevanema nõusolek.

Sellel tasandil koolis rakendatavateks tugiteenusteks on:

1. logopeediline abi
2. psühholoogiline abi
3. sotsiaalpedagoogiline abi
4. individuaalne õppekava, ainekava
5. pikapäevarühm

Tugiteenuse rakendamise tulemuslikkuse kohta märgivad kõik hariduslike erivajadustega õpilasega tegelenud õpetajad ja spetsialistid vähemalt kord õppeaastas (õppeaasta lõpus) kaarti õpilase (aine)alase toimetuleku kirjelduse ja esitavad omapoolsed soovitusel.

Lähtuvalt eelnevast kavandatakse edasised tegevused: tugiteenuste lõpetamine, tugiteenuse jätkamine samal või tõhustatud viisil, täiendavate uuringute teostamine, tugiteenuste vahetamine või muu teenuse lisamine, ettepanek nõustamiskomisjoni suunamiseks vm.

III tasand. Hõlmab tegevusi arenguliste ja hariduslike erivajadustega lastega pärast täiendavaid uuringuid väljaspool haridusasutust.

Koostöö õppenõustamiskeskuse spetsialistidega: Lähtuvalt eesmärkidest suunatakse õpilane koos vanemaga spetsialisti (psühholoog, eripedagoog, sotsiaalpedagoog) vastuvõtule. Nõustamisteenust kasutatakse ka õpetajate ja kooli tugispetsialistide abistamiseks. Nõustamiskomisjoni suunamine: Õpilase püsiva õpiedutuse puhul ning juhul, kui õpiabi/logopeediline abi või individuaalne õppekava ei ole andnud soovitud tulemusi, suunatakse õpilane nõustamiskomisjoni. Lapsevanem annab nõusoleku lapse täiendavaks pedagoogilis-psühholoogiliseks uuringuks ning osaleb lapsega uuringutel.

TKVG tugisüsteemi võimalikud meetmed

<i>Õpiraskustega õpilased ja pikemaajaliselt koolist eemal viibinud õpilased</i>	<i>Terviseraskustega või puudega õpilased</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Individuaalne õpiabi ainetundides • Ainealased konsultatsioonitunnid • Õpilase pedagoogilis-psühholoogiline nõustamine ja uuring • Logopeediline abi • Parandusõpe ja eripedagoogiline abi 	<ul style="list-style-type: none"> • HEV õpilaste õpetamiseks moodustatud rühmades ja klassides õppimine, ühele õpilasele keskendatud õppe ja koduõppe rakendamine • Individuaalne õpiabi ainetundides • Logopeediline abi • Parandusõpe ja eripedagoogiline abi

<ul style="list-style-type: none"> • Õpiabirühmad • IÕK koostamine TÕNK soovitusel • IÕK koostamine HEV õpilasele kooli otsusel • õpitulemusi ei vähendata, erisused on võimalikud õppesisus, õppekorralduses ning hindamises 	<ul style="list-style-type: none"> • Ainealased konsultatsioonitunnid • IÕK koostamine TÕNK soovitusel • IÕK koostamine HEV -õpilasele kooli otsusel • Õpitulemusi ei vähendata, erisused on võimalikud õppesisus, õppekorralduses ning hindamises
<p><i>Käitumisraskustega õpilased</i></p>	<p><i>Andekad õpilased</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • Käitumist ja õppimist kajastava vaatluslehe sisseseadmine ja käitumiskava koostamine, individuaalse arengu jälgimise kaardi sisseseadmine, • Õpilase pedagoogilis-psühholoogiline abi, nõustamine ja uuring, • Õpilase individuaalne vestlus, • Vestlus koos vanematega, koostöö lapsevanemaga, lapsevanema pedagoogiline juhendamine, • Kooli jaoks kasuliku tegevuse elluviimine lapsevanema nõusolekul, • Noomitus 	<ul style="list-style-type: none"> • Ainealased konsultatsioonitunnid, keerukama raskusastmega ülesannete andmine, • Rakendamine õppetunnis kaasõpilaste juhendamisel, • Huviringid, suunamine huvikoolidesse, teaduskoolidesse, • Innustamine osalemaks aineriingide töös, olümpiaadidel, konkurssidel, võistlustel soovitude andmine kooliväliste võimaluste kasutamiseks, • Valmistumine ja osalemine kooli teadmiste võistlustes, õpilaskonverentsidel, olümpiaadidel, • IÕK koostamine.

TKVG tugisüsteemi skeem

